ئیمپریالیەتی سەگ

سەلاح جلال

!! (..) گومان بکە شینایی ئاسمان وێنە تۆری فەلسەفەیە
تیشکی هێلکە وڵەی وشك بونی ڕوَحی منداڵیە
" شێوەی دزاینی ئێرەی فیزیای " بون نەبونە
درەختی بیرکەرەوە گەڵای وشە گومانی هەڵوەری
چروَی زمانی ڕێکەوتە مەرگی سەوز کرد
گێژەڵوکەی بیرچونەوە درەختی زمانی دارنی
هێلکەی فیزیا دایناسوَری زەمەنی بەردی ترەکاند
بونەوەری لوَکە لە کشتوکاڵی بیرکردنەوە توَو چەن کرا
!! ئاوێنەی منداڵی ڕەنگی فوَتوَن و گڕی هەڵگرت
***
(...) سەیرم بکە لە ئاوێنەی تونێلی بیر کردنەوە
زمانی مەلوَتکەیی ڕەگەزی بونم پژاوە
تیشکی ئاوێنەی تێك شکاو بونەتە خوَرێکی خەفە
گریەی قەدەر لە شەپوَلی ڕێکەوتە مەرگا گێژی دام
... بومە یەکەم گوَری ئەستێرەی زەمەن بڕان
***
(..)ئاوێنەی منداڵی ئێوە لینجایی دیلێکی ترەکیوە
گەردونی بونی شەقاری پەلەی شەهوەتی مەرگ کرد
بانگەشەی سەمەندەلی ڕوَح تێکەلڕ بە زمانی فیزیا بو
لێرە کەوتنە خوارەوە وێنەی دەباخانەی فوَتوَ ڕوَحە
هەسارەی مەرگ درەختی گومانی سەوز بو
فەزای بیرکردنەوە لە گەردونی وێنە ون بو
لە ئوَقیانوسی فەلسەفە وێنە لە مەرگەساتا توایەوە
(..) پێستە سەگێك نەخشەی ئێوە و ئەوانی دواتری هەڵگرت
***

ئەستێرەی گومانی گەردون گوَرە شاری وێنەی کرد و
(..)درەختی بیرکردنەوەی زەوی بیرچونەوەی شین بو
گەڵای زمان کەتیرەی گڕوگاڵی کوَتای گرت و
کوَلارەی کەوتنە خوارەوە ئێوەی بیرکەرەوەی هەڵدا
وێنەی توَیە تاریکخانەی بە حەپەی سەگ قفلڕ داوە
بەردی کوَرپەی نازەمەنی بە شیلاوگی سەگەل رەنگ کرد
سەگێك لە کوَتایی بەردین بە بونی ئێوەوە پەری
(..)مێژو لە خومخانەی قژە سەرا تێکەڵی وێنەی بەردین بو
***
!!چیە ئەم شارستانی بانگەشەیە موَڵی ئاماژەی سەگەلە ؟
وێنە لە تاریکخانەی نەبونا کەوتنە خوارەوەی بون دەکات
زەوی بە پێستەی بوَگەناو فەرش ڕێژ بو
(..) پەنجەرەی لەبیر چونەوە کرانەوە
لێرە فەزایەکی بەردین بانگەشەی روَحی ئەوانە
دەنگێك دارنی دارستانی بون دەکات
فوَتوَنی بون وێنەی فیزیای توَو چەن دە گریَت
رەنگی ئیمپریالیەتی سەگەلێکە لەوان
(..)تەلەسکوَبی جاڵجاڵوَکە تونێلی شاراوەی "با "یە
***
1. (...) ئای لەم پیتە کوژاوانەی لە ئاوی ژیان نوسراوە
!! رستەی گریانی بەردینە و ئێرەیمانی نەخشاندوە
(..) پلەی زەمەن من و توَی کردە توَوی بون
... دڵوَپەی ئاوی شیلاوگی زەمەن بران
!! هەورێکی عیشقە شێت بو بە بارانی قەدەر رژا
!! (..) پەرتوکی گریەی گەردەلولی نوسیەوە
***
!چییە ئەم رژانی زایەڵەی درەختی روَح دارمانە (..) ؟
بانگەشەی سەگەلی گومان مێژوی پرکرد
ئێوە و ئێمە چوینە هێڵی روَح دابران

جەستە لە پلەی نازەمەندا سرایەوە

سیناریوَی بیر چونەوە فەزای بون نەبونی پوَشی

بە پیتی یاقوت و وشەی گەوهەری رستە گومان

(..) عەرشی ئەڤینی گەردونی لە بانگەشەی سەگا نەخشاند

***

(...)تاریکخانەی زەمەن ویَنەی بە توَوی سەگ ئاویَتە کرد

حەشارگەی گومان لە ئیَمە شاراوەیە بەدەر لە توَ

ریَکەوتە مەرگ بلویَنان ویَنەی شوَریەوە

من لەچاوی سەگیَکەوە ویَنەم چوە یەکەم رەگەز

رەشە با ی سەگ رەنگیان بە فوَتوَن هەڵگرتم

دیڵیَك لە خوَر ئاوای عیشق لە جوانیا موَمیای کردم

ویَنەیەك عیشقی شیَتخانەی فەلسەفەی بلویَنان چاو بو

(...) لە موَمیای نازەمەنی خوَرگیرانا شوَرامەوە

***

!ئیَستا چی کاتیَکی قەدەرە دزاینی عیشقی سەگی ئەویَم ؟

ئیَرە توَیت ..توَی بانگەشەی سەگەلاوی سەگە رەگەز

.. زەمەن پرتەقاڵی فەلسەفی ئەوانی بە سەگ بوە

(...) ئەویَ ئیَرەی منی عیشقە سەگی جوگرافیایە

***

(..) وەرە سەهوَڵبەندانی نازەمەن تەونی هەزار شەوەی گرتوم

بە قەد کوَرپە حەزم لە شیری مردنە

!!خوَزگە کچیَك لە مەرگ دروست بوایە؟

روَمانی مەرگە عیشقم بە رستەی چاوی چاپ بوایە

!!ئازیز توَ بوَ نابیتە مەرگ هەتا خوَشەویستی بکەین ؟

!!(...) لە گەردونە مەرگی ئیَستا شورشی مردوی بون بکەین

***

!من بوَ بمرم کە گوَر دڵداری نەزانیَ (...)؟

چوَن فلیمی عیشقی گەردون لە ناویدا توَمار بکەم ؟

مەرگە عیشقی من دەریا لوشی زەمەنی شتنەوەیە

دەبێت ئەستێرەی عیشق وگێرانەوە بدۆزمەوە
(..) هەتا گەردونی ئەم عیشقە نیشتەجێ کەم
***
(..) عیشقی زەمەن بۆ رۆحێك بریسکەی دەدا
لە تونێلی چەرخی سپی خەفە ببو
کۆڵانی عیشقی سەگێکم لە فەزای بیرچونەوە بری
لە رەنگاڵەی هەزار شەوە شێوەی رەگەزی بونی گرت
گەردەلولی بیرچونەوە و درەختی بیر پێچامیەوە
!تۆ بە شێوەی کام بونەوەر دەبیتە رەگەزی مەرگم ؟
***
..!لێرە لەم زەمەنی ئاوە بارانێك نەهات بۆ عیشق؟
!! نامەی خاچی هەزار شەوە تۆمار بکات
لەم گێژەنگی گریانە هەتاوێك لە نەبون هەڵهات
!! لینجایی رۆحی پەپولەی رژاندە خوار
ئاوێنەی مەرگ دایەلۆژی رۆمانی عاشقی نوسی
!! (..) سێبەری لەبیر چونەوە بە تاڵیشکی قەدەر گیرا
***
!! (...) رۆحێك لە خۆر ئاوا کفنی بانگەشەی دادری
: فرمێسکی مۆمیای زەمەنی بەردی بۆ ئێستا خوێندەوە
ئاینی پەپولە کشتوکاڵی گروگاڵی سەرەتای کرد
!! (..) تۆو چەنی رۆح بە شتنەوی جەستە زەوی شۆری
***
!!... پاشای جاڵجاڵۆکە نوێژی مردوی گەردونی کرد
جیهان بە بەستەلەکی رۆح تەنرا
: فەیلە سوفی سەگ لە گومانی بەردینەوە وتاری دا
ئەم نەوەیەم لە بە فری گریەوە رسکا
ئێوەش لە بارانی رەشە گۆشتا ترە کیون
باپیرە گەورەتان بەر لە کۆچی دارستانی گومان
.هێشوی رۆحی پریاسکەی نازەمەنی نوسیەوە

شارێك بە لینجایی گومانی جاڵجاڵۆكە دروست كرا و
(...) بە گریەی پرتەقاڵی زەمەنی موۆڵ خامۆشی گرت
***
!!(...) گێژاوێك شاری خستە بانگەشەی مەرگ
پزوی جوگرافیای گومانی لێرە بونی سرییەوە
!تارماییەك چەرچەفی بیر چونەوەی لێرە هەڵدا ؟
فەزا بۆنی كەلاكی زەمەنی نادیاری پەخش كرد و
شیشەی گومان گۆڕە شاری رۆحی پەپولەی ساتێك بو
(...) بریسكەی شمشێری لێرە بونی من بو بۆ تۆ
***
!! (...) گومان بكە لە شاری ئاوا بونی وێنەی ناو با
گریانێك بریسكەی دا هیچ مێژویەك نەینوسی بو
بە خاچ نوسرا و فوی ئەزەلی لە فۆتۆندا نەخشاندەوە
گەردون بە بانگەشەی پیتی عیبری ئێستا لەرزی
:زمانێك لە ئاینی جاڵجاڵۆكەی بەردین نوسرا
دڵۆپ دڵۆپ هاتە خوار و مانگی ئاو دا
! (..) تونێلی فەلسەفەی مەرگی تێكەڵ رەگەزی كردەوە
***
!! (..) ئێرە شاری حەشیشەی لەبیر چونەوەی گومانە
ئێوە و ئەوان دەخاتە تۆڕی ئێرەیی
بانگەشەی موروی ئاوداری زەمەنی بێ شوناسی مەرگ
هێلكە وڵەی ساتە وەختی ئێرەی ئێمە تێك دەشكێنێت
!!كوا كفنی نەمری رۆح چوی گومان ؟
هێشوی گەردون درەختی بیر چونەوەی سەوز بوە
گێژەڵوكەی رۆح ترەكین جەستەی گڕ دا
(...) وێنەی شارێكی گومانی هێلكەیی مەرگی خستەوە
***
!تۆ لە چی هێلكەیەك كەوتویتەوە (...)؟
ژمارەی فیلمی رۆح چونت لە گوماندا تۆمار بكە

سوپای هەسارەی بیر چونەوە هاتنە خوار
!! (...) ئیمپریالیەتی سەگەلیان بۆ گومانی بون پێکهێنا
***
... گریانێك لەبەردی فیرعەونی ئەزەل نوسرا بو
عیبری ئێستای چاخی بیر چونەوەی وشە
زەریا و زەوی و ئاسمان بریسکەی ئاگریان بۆ دا
هیچ فەیلەسوفێکی قەدەر نەیخوێندەوە
ئەنشتاینی عیشق لە هەلْما تێکەڵ فیزیای کرد
ئیفلاتون کۆماری بیر چونەوەی رێکەوتە مەرگی نوسیەوە
شاری کەوتنە خوارەوە لە منی بیر کەرەوە پێکهات
مارکس خستمیە ناو زەریای گومانێکی هێلکە گەردون
کۆلارەی روانینی درەختی بیر کردنەوەی مەرگی شین بو
ئاسمان رستەی چاوانی شەپۆلی شینی هایدجەر بو
لە وێنەی عیبری دوا کاژێرا بۆ وێنەی خوا پەخش دەبون
لێرە دارستانی گومان و بیرچونەوە و رێکەوتە مەرگم پێکهێنا
کفنی فەلسەفەی مەرگی بون شەپۆلی شینی ئاسمان بو
بەئاگر وسێو وئاو و فۆتۆنی فەلسەفە تێکەلڕ بو
هەوری چاوم تێکەلڕ بە رستەی مەرگی کرد
***
!!کێ ساتێك گریاوە بۆ با؟
هەتا ناوی لە بەردی زەمەن تۆمار بوبێت
!!کێ کلاوە بەروی شای مێرولەی کردۆتە سەر ؟
بەرگی دارمانی عیشقی گریە ئالای شیعرە و
دو ئەستێرەی رۆحی ئێرەی کردە بۆسۆ
ئاسمانی زۆر فەزای فۆتۆنی عیشکێکیان پڕ کردەوە
(..) جەنگی ئەستێرەی ناوەختە عیشق کۆتایی هات
***
(..) خانمی سور پۆش کاتی گریەی لێ گۆڕاوە
فیزیای ئێرەیی بە کاتی جاڵجاڵۆکە نەخشاندوە

کیَ دەبیَتە هوَمیروَسی بارانە عیشق؟

هەتاو لە چاوا بچیَنیَت

!!موَمی یەکەم عاشقی ئەستیَرە لە ناو هەورا داگیرسیَنیًت ؟

لوتکەی هیمالایا رەنگی پیَستیَکی داماڵراوی سەرەتای گرت

سەگیَك ئاڵای ئیمپریالی هاو رەگەزی لەسەر هەڵکرد

زەریای روَحی توانەوە زەوی پوَشی

پیَستە سەگیَك فرِی ناو و رەنگ و شیَوەی منی تیا بو

دەبمە فوَتوَی پیَشانگای بونەوەری بون و نەبون

کوَماری عیشقە شیَتی لە ئاوی نەمری دەنوسم

(..) دەبمە مروَی مەملەکەتی کەوتنە خوارەوە و روَح دابرِان

***

!! (...)ئیَستاجوگرافیا گوَرِاوە بە شوَرینەوەی شویَنەوار

ئیَمە و ئەوان بوینەتە سەگەلی زەمەن

ویَنەی شاری گومان رەنگی بونی ئیَوە و ئەوانی دایەوە

فەزا لینجایی روَح چونی مەملەکەتی جوانی هەڵگرت

شاریَك نەبو جالْجالْوَکەی روَحی ئەوانی ئەو نەبیَت

چیە ئەم بارانە لینجە رەنگی شاریَکە لە گومان

سەدان کوَلارەی بیرکەرەوە فیزیای نویان نوسیەوە

فەزا رەنگی ئیَوە و ئەوان و شاریَکی خاموَشی فەلسەفەیە

چرای تاریکی درەختی گریانی زەمەنی بیَ زمانی نوسیەوە

!(...)شاریَك دەرگا و فەزای بە حەپەی سەگەل چنرا بو

***

... دو سەگی عیبری پەرِی بون روَژئاوای بونیان گرتبو

(..) درەختی نازەمەن گەڵای شیلاوگی کەوتە خوار

!(...) بون لە ویَنەی سەگیَکی ئاوی هەڵکیَشرا

(..)فەزا لە توَرِی جالْجالْوکە ی ریَکەوتە مەرگا موَمیا بو

***

(..) تاریك خانەی بیرکردنەوە ویَنەی بونی شوَریەوە

روَح و رەگەز لە شەرابی سەمەندەلی نەبون ترشان

فەیلەسوفی سەگ پیاڵە شەهوەتی نیاندەرتاڵی خواردەوە
ئاوی بونەوەری نێری لە گوزەی زەمەن تێکەڵ کرد
کۆلارەی بیرکردنەوە منی بیرکەرەوەیان هەڵدا
لە زوحەلدا ئێوەم لە پێستە سەگێکا بینیەوە
هەسارەکان بە بانگەشەی نەبینەوە لەرزینەوە
تاریکخانەی زەمەن بونەوەری لە دوشاوە ئاوا شۆریەوە
هەمو کراسی سپی بوکی نازەمەنیان پۆشی
گەڵای شوکران گوێکە سەمەندەلی چروێ دەرکرد
پشیلەیەك لە دوا هێڵی ئەستێرەوە زەوی کێڵا
(...) گیای نەمری و شوکران وگومان و نەبون موتوربە بون
***
(...) لەم زەویە شایەك تەختی گوڵی گومانی ئێرەیی دانا
شایی بۆ بوکی گەردونی زمانی ئەستێرەی عیشق کرد
گوتی: من پاشماوەی باپیرە گەورەی سەگەلم و
درەختی هەسارەی بیرکردنەوەی رێکەوتە مەرگ دەنێژم
زمانی گریەی بیرچونەوە درەختی بونەوەر سەوز دەکات
با ی گومانی بیر چونەوە وێنەی شایەکی نیشان دا
لە زمانی ژمێریاری و بازرگانی ومەرگ و زانست
بون وشەی لگوسی گرت و زمانی دزاینی سریەوە
چاو لە روناکی تەرە بو تیشك لە باڵای پەپولە
(...) خوَر لە زەوی و ئاسمان لە ئاو و کشتوکاڵ
***
(...) لەم قەدەری مەرگە نیشتمانی ئاوێتەیی رێکەوتە مەرگ
لە پێستەی سەگەل و بانگەشەی نەبونی ئەوان دروست بوە
شانۆی شێرە بەفرینەی نەبونی لە هێروێنا کردەوە
عیشق لە لینجایی جاڵجاڵوکە مروڤ نەخشی کێشا
فەزای گەردون هێشوی رێکەوتە مەرگی گرت
گەردون بە "با"ی قروسکەی رستە مەرگ لەرزی
زەمەنی ئاو ئیمپریالیەتی سەگی نیشتەجێ کرد

!! (...) لە گومانی مەلی بیرکردنەوەی ڕێکەوتە مەرگا مۆمیا بو

***

19/8/2007

.لە ژمارو(60) ی گۆڤاری گزنگ لە حوزەیرانی 2011 دا بڵاوبۆتەوە